Norske trolldomsprosesser

Prosessnummer: 680b

Tiltaltes navn: Maren Jakobsdatter

Årstall: 1588

Sted: Bergen i Hordaland

Rigsarkivet i København
norske Sager. (Innlån)

norske Domme og Retsakter.
1571 - 1652

1590.

Anna Absoloms

Wii eptherschreffne Povell Helliesønn Bergenns | och Gulatings Laugmandt | Lauritz Hanßønn, Hanns Findtzønn borgemestere vdj Bergenn, Joenn Olßønn | Jurgenn Hannßønn Jurgenn Jacopßønn, Niels Biørnnßønn, Seuffrenn Anderßønn Hanns Møller | Hanns Hannßøn | Niels Helließøn, Jacop Willumßønn raadmenndt, Joenn Brock, Gierdt Pruff, Jacop Stranng, Jacob Jhanßønn | Jaspper Skrødder, Jenns Thomeßønn, Giertt Bøunck, M: Groff Møller | Røreck Jacobßønn, Nicolaus de Frunt | Dam Thønißønn Herman[] Boris, Johann Carnilliußønn, Hanns Pederßønn, Hanns Hagenn, Jsbranndt Raßmußønn, Christoffer Olßønn, Michell Egbertzønn, Abraham Danilzønn, Henndrich Waltters, Erich Pederßønn, Dauidt Arpp Schredder, Hanns Buußønn | Jochum Snidker, Raffuordt Carnilleßønn, och Joenn Murmester borgere och laugrettis menndt her samestedz[x)] kienndes och vitterligtgiøre medt thette wortt opne breff, adt paa Bergenn Raadhuus anno Dominj 1590. thenndt

x) [De store bokstavene nuner linjen på d'ene betyr forkortelse] T.L.

x) gaard. T.L.

fol. 26.

Anna absollons

21 Martÿ, neruerindes erlig welbiurdig manndt Peder Thott till Bollting grdt[x] heffuitzmanndt paa Bergenhüs, kom for oss Mester Adrian van Büskskodt borger her sammesteds, och wdj rette haffde steffnit, Anna / Mester Absollons efterleffüersche som handt nu beuisseligt giorde, hender louligenn were steffnit aff byfougdenn Claüus Melssow wdj thrinde borgeres neruerelse, Nicolaüs de Frunt, Johann Carnelliüssönn och Claüs Lüdt,
Sammeledes haffde och forne Mester Adriann medt byfougdenn, och forne thrende menndt anndenn gang thendt 23 Martÿ, och saa her wdj rette steffnitt, forne Anna Absollonns, och honn dog ingenn gang wille möde, vdenn thüinde gang forschickit hennes sönn her Absollonn, som giorde sin moders vndskyldningh, wdj saa maade, adt honn icke haffde werit aff sitt hüus, paa itt fierding aar, och icke aff sin sæng paa 5 maanitz tijdt. För skülle hennes hüus brende offr hanns moder, förindt honn skülde künde gaa ther vdt, hüilchenn vndskyldning, sijdenn er anderledes befünden, Och gaff forne M: Adriann, baade münblig och schriffltig tilkiennde, adt hanns stibffsönn / wedt naffnn Hanns Rönepog, for nogle aar sijdenn / emodt sin moders, och stibfaders willie, haffr gaaidt wdj Anna Absollons hüus och friidt thill hennes datter

Norske Domme og Rådsakter 1571-1652.

fol. 2b.

Suzanna, och tha hanns forældre saadant om sönnen bleff kündgiort, haffr dj haardelige straffet hannom medt ordt, och der dett icke künde hielpe forsende dj hannom ein gang thill Spannienn, der tog handt en qüinde til acte widt naffn Anna, som

Anna Absollons

handt förde medt seg hijdt till Bergenn, strax effter samme qüinde er hidt kommenn, fallt hon vdj stuor kranckdom, och döde der epther paa thendt sette eller siuende vge, och emedenn forne hans actequinde laag vdj samme kranckdom, och saa sijdenn effter qüindens döds, haffde forne Hanns Römepog, altijdt sin gangh vdj Anna Absollons hüus, till dotterenn, som handt giorde för handt drog thill Spanienn, och künde icke vere der fra hüüsett, hüor aff hanns forældre sijdenn som för mögit bleffüe forbörnit paa hannom, och vdj ingenn maade wille tilstede hannom att tage Anna Absollonns dotter til acte

fol. 3a.

for it langsomelig onndt rögtte skyldt.

Tha seiglett forne Hanns Römepog, andenn gang her fra till Franckrige, paa thedt handt icke yttermiere wille fortörne sin moder, som handt thilforn giortt haffde, formedelst thendt gang handt haffde i Anna Absollonns hüus, och förindt forne Hanns Römepog, drog thenndt reigze thill

fol. 3a. Franckrigz, haffde Anna Absolonns antuordett hannom it lidett glas, adt hempte henner nogett lyenn wanndt wdj, och glasett er bleffuenn staaindzs epther Hanns Rönnepog ij hanns foraldris hüüs, thennom wüüstherlig nogenn thijdt der epther
Anna absollonns medenn Hanns Rönnepog saaledis wor wdenn lannds, gich forne M: Adrianns guinde sallig Tollichenn thill badstüenn hinndes rette weij omkring Anna Abpsollonns hüüs, der stodt forne Anna Absollons wdj hennes gadeportt, och thalledt Tollichenn till om samme glas, och sijdenn der Tollichenn icke künde finde Annes glaß igienn sennde honn till Anne itt andett glas, hüilchett honn icke wille haffüe, menn strax sennde dett glas heim igienn, och sijden thre eller fijre ganger paa ein daüg, sennde Anna bodt effter hennes egett glas, och epther dj att honn thedt icke bekomme künde, bleff Anna Abpsollonns wredt, Strax der effter er forne Tollichenn faldenn wdj ein wnattürlig kranckdom, och faaett ther aff hennes dödt, for hüilckenn kranckdom forne Tollichenn ingenn andenn beskyldte wdenn Anna Absollonns, adt haffüe henne medt troldom giortt, for dj aarsager som forschreffüit staar: — Och fremaschett nü forne M: Adriann fire borgere medt naffnn Lydeke Kypper, Henndrich Bonnttemacker,

Rigsarkivet i København
norske Sager
Norske Domme og Retsakter
1571 - 1652
fol. 36.

Gierbt Klipper och Niels Wilkortzenn som alle och hüer endrecteligе witnit och süore füld: boggeraidt, adt thenndt lijdt forne Tollickenn, laag wdj hennes störste och ytterste kranckdom, wore dj tilkallede, aff forne M: Adrian adt hörre hennes bekenndelsse, och epter adt M: Adriann haffde aspüortt sin qüinde wdj alles thieris nerwerelse, om honn gaff Anna Absollonns skyldt, som honn thilfornne haffde giortt, for samme hennes kranckdom, da süarett honn ja, Der nest fremskett forne M: Adriann nü her for rette, fire borgersker, wedt naffnn, Gedskenn Johan Weffüers, Thrin Addellers, Wiiücke Hanns Büntmagers och Marenn Nielsdatter, hüilcke qüinder bekiende thennom haffüe werit hüos Tollichenn, wdj hennes kranckdom, och sidste döddtzstündt, och thijt och offte haffde hörtt aff hennes egenn mündt, dett honn beskyldett Anna Absollonns, adt haffüe medt troldoms konnst, konnet dett onnde j hende, och jngenn anndenn, for thenndt aarsage, att honn icke wille tilstede hennes sönn Hanns Rönnepoüg, skülle haffüe hennes datter Süzanna till acthe, och ydermere witnit forne Thrinn Addellers, och Marenn Nielsdotter, att the nogle gange holdte beckenn till Tollichenn, da honn opspiede dj wnatürlige matterijr, som wor feydre, süunbörster, och anndett saadannt, och hörde Thollichenn beskyllett Anna

Anna Absollonns

fol. 3b

Absollonns for samme hennes kranckdom och ingen anndenn, C. Der nest frem: eskett M: Adrian och byfougdenn, desse epther: schreffne dannequinder, medt naffn Johann Seuffrenssdotter, sallig Niels Lauritzönn Borgemesters efterleffuerske, Margrette Hardenackis, Grytschenn Lydke Kyppers, Enngell Hendrich Bonnettmagers och Trin Johann Smedtz, och paa rettenns

fol. 4a.

wegnne wor begierindes sanndferdigt wittnis: byrdt, aff forne qüinder hüadt themnom wor witterligtt, om sallig Tollichenns kranck:

Anna Absollonns

dom, och dödt, Da witnit forne qüinder alle/ och hüer wedt dieris höigeste edt, att the wore hüos forne Thollichenn, thenndt tijdt honn laag wdj forne kranckdom, och saage och toge paa hennes liff, och grand: giffüelig kiennde itt tingest y hennes liff leffüindes, dett wor langtt som ein sildt, och hartt medt smaa knottre paa, som löb frem och tilbagge omkring hennes liff, emellom kiödt och skindt, som forschreffne fire qüinder medt vijder omstendigheds berette: ningh om samme tingest bekienndt haffüer,

Hüilcke forne wittnisbyrdt menndt och qüin: der, wdj Anna Absollons sönns neruerelse och paahörelsse her for rette bekrefftedt medt höigeste edt, och wdj lige maade sijdenn/ wdj Anna Absollons egenn paahörelsse, for rette witnit haffüer, saa sanndt skülle themnom Güdt hielpe, C.

Norske Domme og Retsakter
1571-1652.

fol. 4a.

Sammeledis fremkom och for^{de} byfougdt, och gaff tilkiennde att for^{de} Anna Absollons wdj forledenn 88 aar, haffde steffnit Anna Giertt Snidkers, her wdj rette, och hende offentlig tilsaugde desse groffue liffs sagger, som er att forschr^{ne} Anna Giertt Snidkers, wor ein oppenbare troldkonna och ein witterlige tiuff, som Anna Absollons beplictede segh, henner saadannt adt wille offuerbewijse, och ther paa begierit adt Anna Snidkers motte komme i fengzell thill saggenns wddragt, och ther hun bleff sett i fengzell effter Anna Absollons begiering, da haffuer for^{de} Claus Melpsou epther Giertt Snidkers begieringh, tijt och offte medt dannemendt effter öffrighedenns befaldingh, steffnit Anna Absollonns her wdj rette, att bewijse henne saadanne groffue sager offuer som forschreffuit staar c: Och Anna Absollons huer gangh haffuer lagtt segh kranck, och icke haffuer willett möde, huerckenn till att bewijse henne saadanne groffue sager offuer, jcke eller att were tilstede, att höre hennes wnderförsell, epther som thett wor henner forelagt epther loungenn, menn hennes sönn her Absollonn wnnder tijdenn haffuer möidt, och giort sin moders wnndskyldingh, adt hun wor siugh, och dog ingen widnisbyrder om fremförde, medt huilcke hanndt henner saadanne sager kunne

Anna Absollonns

fol. 4b.

fol. 4b. offuerbevijse, och alldt thendt stundt Anna Snidkers saalledis wdj fengzell j langsomeligh tiidt saadd, fra jülle laugting och till pinxtijdt, da saugde Anna Absollons seg kranck adt were, som hun nü och wdj desse neste forledenn thüinde steffnedager haffüer giortt, y M: Adrianns sagh, anenn

Anna Absollons

strax Anna Giertt Snidkers bleff forlöffüitt aff fengzellet och kom heim i sitt hüus jgienn, er Anna Absollons strax bleffüitt till pas, och künde sijdenn gaa hüortt henne löstede, som thilforn,

Der nest haffüer byfougden tilkiende giffüitt, adt Anna Snidkers haffüer seg beclagett, emodt Anna Absollons, som hun och sielff personnligh mündtlig haffüer tilsaugt, Anna Absolomns her for rette, adt forne Anna Absollons, ein ganngh er bleffüett wredt paa Anna Snidkers och hennes manndt for en ram adt waffüe flamskett wdj, som Giertt Snidker haffde giortt for hennes datter, och thendt icke künde bekomme forindt Giertt fich sin

fol. 5a. arbitzlönn, och som Anna Absollons er komitt indt y Giertt Snidkers hüus, och wor begierindes samme ram, och wor mögett wredt och banndett, och Anna Snidkers wor jnde ij stüenn aldeinne tha syüntttes forne Anna Snidkers, adt ther kom indt samme tijdt for Anna Absollonns, som it lijdett

Rigsarkivet i København
norske Domme og Retsakter.
1571-1652

fol. 5a.

suortkledt hoffüttlös drenngh löbbindes aüffüitt omkring paa gülffüitt, och som Anna Snijdkers saag seg omkring, tha stodt ther bag henne som ein andenn süortt kledt drenng, och tha Anna Absollоms gick aff stüunn igienn, gick samme spögelße och hoffüttlöße drenngh för henne vdigienn, och tha sagde Anna Absolloms till Anna Snijdkers, adt honn bettre skulle strygge henner vdt, end som Niels Biörnßönn thilforne giortt haffde, Tha kom ther strax offüer Anna Snidkers som itt mörcht, och honn faldt hastigt vdj besüimelße och bleff löfft op ij sengenn for itt dödt meineske, och thüo eller thre dager der epther, opspyede Anna Snidkers vnattürlig matterje, som wor fejdre, haar, braadt, knappenaaller, och andett saadanntt medt stüor pinne och forskreckelße, och lang tijdt der offüer bleff liggindes wedt sengenn, hüilcken kranckdom honn icke forüanndt vdj lanngsom tijdt, och Anna Snidkers her for retta sagde att honn ingenn anden for samme hennes kranckdom beskyllett, endt Absolloms Anna, och nogit sünndt effter att Anna Snidkers er komitt aff fengzellett, er honn igien fallett ij mögenn vsedüanlig kranckdom, som paa thedt sidste bleff hennes dödt, for hüilckenn kranckdom honn och vdj ligge maade, gaff Absolloms Anna skyldt,
Som byfougdenn ther paa nü fremskede/

Anna absolloms

FJER*

fol. 5 b.

desse efftersckreffne wittnisbyrdt, och hennes klage och kiere hörtt haffuer widt naffnn Mogenns Snidker borger her sammestedz, Anna Jennses, Elzaba Willumßdotter, och Giertrudt Hendricks-dotter, huilcke alle och huer wedt thieris höigeste eidt beuittnede, att haffue veritt huos forne Anna Snidkers, wdj samme hennes wnattur-lig kranckdom, som hom bode förste och sidste ganngh haffde, oc hom for samme hennes kranckdom beskyllett jngenn anden endt forne Anna Absollomns, saa sandt skulle themnom Gudt allermechtigeste hielpe, och epther saadanne klaigemaall och wittnisbyrdt, som forschreffuitt staar, haffde forne M: Adriann epther sin sallig husbrues, och hennes sönns begieringh, satt wdj rette, om forne Anna Absollons jcke burde fengzligenn jndsettis, till sagzenns wdragtt, Disligeste stodt och byfougdenn, paa kon: mayts och byenns wegnne, begieritt rett offuer forne Anna Abßollomns, efftterdj att hanndt saa tijdt och offte baade wdj Anna Snijdkers, och M: Adrians gunndes sag haffuer henner steffnitt thill rette, och hom jngenn gang haffuer willet möide, om handt icke burde henner fengzligenn att jndsette, som offte tilforenne med andre slige berögtede gunder skeedt er &c. Pleff tha her Absollom tilspuortt, om hanndt haffde anndre wittnisbyrdt eller giensigelße emodt desse

Anna Absollons

norske Domme og Retsakter.
1571 - 1652.

fol. 5b

forne withnisbyrdt, handt süarede ney, vdenn fremlagde hans moders vnderførßels breff, vnder dato 75. thendt 10 Decembris, om nogle trol-doms sager, som henner epther Marij Kreÿrs ordt wor tillsagtt, som thesse sager sijden oppen-baredt och ahnklaget er / jcke er ahnrörindes, och wor begierindes att efftherdj saadannt skall haffüe seg tildragett formedelst Hanns Dönnepoigh adt skülle haffüe kündskabff, och omgiengelße, medt sin söster Süssanna, och dett aff barndoms begyndelse, adt sagenn thill hanns thilkompst motte bliffüe vdj stillestandt,

Anna Absollonns ? Svale Sollum

fol. 6a.

Da opstodt och forbe: Peder Thott, och satte vdj rette, om forne Anna Absollons jcke bürde fengzelligenn ahntastes thill sagzenns vddrett, effter forne klagster och withnisbyrdts lüdelße, och der epther bleff begge parterne forne Claüns Melßon, M: Adriann paa thenndt ein, och her Absollonn paa thenndt anndenn partt befallett adt wijge for dörenn.

Randzagett vij sagenn, och vdj sanndhedt befünde, att sijdenn thenndt tijdt att forne Anna Absollonns, haffde giortt hennes vndförßell, som före siger, hüilckenn vndförßell henner bleff thenndt tijdt vdaff öffrighedenn formijldett, att thage segh bvöre, hüos hüem som honn bekomme künde For thenndt aarsage honn thendt tijdt loffüitt adt wille drage her aff landett, Da er honn sijdenn denn tijdt, thedt eine aar miere / endt thedt andett, berocktedt och

fol. 6a. beskyllett for troldoms gierningh, och ^mange^ ther offuer som henner for dieris dödt haffuer beskyllet, er der paa hedenn döde, och samme sager jcke endnu ere, eller kunde alle forhöris som thedt seg burde, for thenndt aarsage att naar forde Anna Absolloms her till dags, sijdenn honn haffuer giort hennes underförsell for saadanne troldoms sager, haffuer verit sictett och steffnitt, haffuer honn jnngenn gangh wille möde till rette och suare till saggenn, menn undertijdenn forschickett hennes sönn, med hennes underförsels breff som föresijger, och meenntte medt samme underförsels breff, att were frij for alle saadanne sager, som dog icke formelder om desse sagger honn siden er beskyllet fore randsagett wij lougenn om

Anna Absolloms

fol. 6b. thenne sagh, udj Manhelgjbolckens 24. capitell, och paa rettebötterne, som frem farne herrer och koninger, udgiffuitt och stadfestitt haffuer lüdindes att manndt må ahngribe thennom, som for udedske gierning bliffuer kienndt, och thennom som jcke wille möde louglige steffninger, och saa haffuer her till dags weritt gamell seduanne, att naar nogenn bliffuer sictett for troldoms gierninger, da haffuer dj strax fenngzelligenn bleffuitt ahnholdenn, jndtill sagenn bleff randsagett, Thj saugde vij for rette, adt förschreffne Anna Absolloms, bör for saadanne aarsager, att ahntastes och foruares, till neste retter dag holles, och thill sagenns uddragt, att

suare till huis sager som hunn beskylles fore, och höre hennes wittnisbyrdt i samme sager, och ther wij lodt jnndkalle jgienn for oß forschreffne wedderpartter, da vor forne her Absollon gaaedt aff Raadstuann, och funndtes heime huos sin moder, och wille icke höre huis beskeenn, som om hanns moder gick j samme sagh, och ther byfougdenn henne besögtte, da stodt forne Anna op aff senngenn och gick vdj raadhuus fengzellett medt byfougdens thienneri. (

Anna Absolloms

Sammeledes thenndt 30 martij vdj thette löbinde aar/ neruerindes forbe: gode manndt Peder Thott medt oß, kom vdj rette forne Clauus Melpou, och paa sitt embedz wegnne lodt jndkalle Anna Absolloms, och alle dj wittnisbyrdt som vdj deße thuinde forledinne retter dager haffuer weritt forhörtt vdj desse forschreffne sagger, som i lige maade witnit och bekienndt haffuer, i hennes paahörelße som föresiger, och der hois gaff byfougdenn tilkiennde att her endnu er it almindeligt rob och rögte, att Giertt Paßes före husbrue, sallig Jhannekenn, och saa itt aff forne Giert Paßes barnn, ere medt throldom forgiortt, som Anna Absolloms ere beröctedt fore, Der fore haffuer hanndt nu steffnit forne Giertt Paß, och hanns husbrue Anna

fol. 7a.

fol. 7a.

Hermandzdotter, och witthnisbyrdt wdj samme sager, vdj for^{ne} Anna Absollons paahörelpse, och aff themom wor begierindes ein sandferdig berettning huorledes till er gaaedt om samme tiinde sager. Da haffüer for^{ne} Giertt Pas tilkiennde giffüitt, att for^{ne} Anna Absollons, for nogle aar sijdenn, anedenn for^{ne} Hanns före hussbrüe Jhanchenn leffüitt, kom gaaindes i for^{ne} Giertes hüus, till for^{ne} Jhanichenn, haffüindes wdj hennes haanndt threj kiöpmandtzdaller, och begierit aff Jhanchen att omsette henne themom wdj marckestöcker, och dannske pendingh, som honn wille sennde thill hennes sönn i Dannmarck, och pom Anna Absollonns skülle antüordet Jhanchenn samme daller, lodt Anna ein aff dallernne, falde nedt for Jhanchenns födder, och pom Janckenn büchett neder att optage samme daller igienn, fick honn strax hasteligenn vndt, saa att honn bleff opblast, aff ein vnattürligh kranckdom, och strax wdj pamme hennes kranckdoms begyndelpe attspürde honn hennes manndt, for^{ne} Giertt Pas, om hanndt haffde haffd nogenn threthe, eller wanighedt, medt Anna Absollonns,

Tha süaredt Giertt ney! for sinn personn, vdenn thedt er skeedt for thenndt

fol. 7b.

aarpage sagde Giertt thill henne, att I icke wille lade Absollons Anna faa hüadt honn sennde bodt effter, vndertijden

Rigsarkivet i København
norske Sager.

Norske Domme og Retsakter
1571-1652.
fol. 76.

Anna Absollons

öll till Bergenns, och stündüm forske öllthönner, adt wille forbylte, och andett miere henne bleff benecthedt. Jhanchenn sagde hannom hüorledes honn haffde bekommt samme kranckdom, som forschreffüit staar, och att honn haffde hennes deell altt bortte, och thendt tijdt Jhanchenn laag paa sitt ytterste, da saadt for^ne Giert Pas, medt nogle anndre borgere i sin stüa, sennde da Anna Absollons hennes bodt thill Giertt Pas först om ein tindte win, att wille kiöbe, och tha henis büdt jcke künde bekomme samme win, sendett honn andenn gangh samme büdt jgienn, epther itt qüarter öll, och som hennes bodt thedt icke eller fick, sende hon tredie gangh samme büdt der wdj hüüsett adt kiöbe edick for 1 2 l 6 o,

Dette altsamenn skeede paa fierdepart aff ein time, da badt ein aff borgerne som hois wor, der dedt sidste büdt kom jgienn, adt Giertt Pas skülle tappe i Jesü naffnn, och kaste pendingenn i the fattiges börsse, som forschreff^ne Pas och giorde, och strax samme tijdt som hennes büdt haffde faaett edickenn, och wor gaait wdaff hüüset döde for^ne Jhancken, som wor omtrent 5 maanitz tijdt, fra thendt tijdt honn fick samme kranckdom wdj for^ne Anna Absollons nerüerelsse, och for^ne Giertt Pais, medt for^ne hanns qüinde Jhanicken haffde stüor

fol. 8a.

argeüon, och mistancke till forne Anna Absollons, adt hon medt troldoms konst, saadann hastige kranckdom schülle haffüe henne paakast, som och forschreffne Jhanickenn paa hennes ytterste, for hennes sogneprest, her Tomis haffde beclagitt, och lüste hennes dödt paa Anna Absollons och ingenn andenn, menn effter hanns güindes dödt wor forne Pes wdj sinde, saadannt adt wille giffüitt öffrighedenn thilkiennde,

Anna Absollons

Tha bleff hannom affraadt, for thenndt aarsage att forne Anna Absollons tilforn haffde süorit seg frij for troldoms sager, Der medt lod Pes samme sagh falde paa thenndt tijdt, saa sanndt skülle hannom Güdt allermectigste hielpe, som hanndt haffde bekiennt sanndhett i thenndt sagh, och thill vijdere stadfestelse i samme sagh, da haffüer byfougdenn fremeskett, thesse efterschreffne wittnisbyrdt woidt naffün Jürgenn Bleickmann, Frederich Glaßmager och Pedder Biscop, borgere her sammesteds, som alle och hüer wittnede, och süore fuldt boggeraidt, som her epther fölger/ Först forne Jürgenn Skinder, witnede att thenndt tijdt, Jhanickenn laag wdj samme kranckdom, da beskyllett hon Anna Absollons, for samme hennes kranckdom och ingenn andenn, saa sanndt skülle hannom Güdt allermectigste hielpe, Frederich Glaßmager

Rigsarkivet i København.
norske Sager.

norske Domme og Retsakter.
1571 - 1652.
fol. 8a.

witnit, adt hannd wor hüos i Gierdt Pæses
hüüs, themdt tijdt Anna Absollons, sennde
hennes bodt / der i hüüßett, och wor edick
begierindes for ein hüüdt som föresijger,
och hanndt badt for^{de} Gierdt kaste pendingenn
i dj fattiges böeße, och lade henne faa
hennes begieringh ij Jeßü naffnn, och
Jhancken döde samme stündt medenn

fol. 8b.

hanndt och the anndre saade der i hüüßett,
saa sanndt sküllle hannom Güdt hielpe,
Der nest for^{de} Pedter Biscop widnit, adt
hanndt samme tijdt hüos wor i Pæses

Anna Absollons

hüüs, saag och hörde Anna Absollons
büdt och begiering, thrennde ganger som
föresijgerß) och saa mögett miere, adt
themdt tijdt handt medt the anndre
borgere saade i stüann, da wor hanns
före qüinde Maritta medt nogle andre
qüinder i herbergett som Jhanckenn döde,
da haffde Jhancken paa sitt ytterste for
hennde / och dj anndre som samme tijdt
hüos wore, bekienndett, och beskyllet Anna
Abßollons for samme hennes süügdom, och
jngenn andenn, saa sanndt skülle hannom
Güdt allermectigste hielpe, saadanne bekiendelße
haffüe hördt aff for^{de} sin qüinde, och hannom
sielff ther om were witherligt som föresijger.
Thill theme sagh om for^{de} Jhanckens
kranckdom och dödt süarett Anna
Absollons, adt hun aldrig haffde kienndt
samme qüinde, och mögett mindre widste

fol. 8b. aff hennes kranckdom, endogh hon dett anderledes sijdenn neste retter-dagh bekiennd haffuer. Der nest haffuer wij wdj lige maade formaandt forne Anna Hermandßdatter, forne Giertt Pæßes hüstrü, adt hon skülle giffüe oss ein sandferdig berettning hüorledes dedt er tillgaaedt, medt hennes barnns dödt, som forschreffüit staar, Da berettedt forne

Anna Absollons

Anna Hermandßdötter, att hon medt nogle andre borgersker wore paa bispgaardenn, den tijdt bispenns hüstrüe seniste laag i barnnseng, da kom hennes datter Elizabett, Henndrick

fol. 9a.

Skültes, och haffde sin broder paa fierde aar gamell barnn, paa armenn, Denn sam̄e tijdt fick barnit hastigt omt, lige som thedt strax skülle haffüe dödt, och sam̄e kranckdom sette seg wnnder hiertet paa barnitt, stüort som ein ledt, aff en mandß finger, och bleff sycht och

el. led af en mands finger.

liffüett opblast, medt stüor pin̄e och wa, dett haffde barnitt till sitt sidste dödzstündt, Haffüer ther nest byfougdenn, fremaskett thesse eptherschreffne wittnisbyrdt wdj sam̄e sagh och hüos wore themdt tijdt, barnit paa hastig fick omdt som föresijger, hüilchett the wittnadt och süore füldboggeraidt, som her epther fölger, Först Elizabett Hendrick Skültz, wittnit adt thendt tijdt hon kom paa Bispgaardenn, medt sam̄e barnn, haffüindes dett paa armenn, tha kom Anna Absollons till barnet, och

norske Domme og Retsakter
1571 - 1652

fol. 9a.

bödt det itt stöcke löff eller bagget bing, och barnet thüinde gange weigrett segh, thedt icke wille annamme, da badt fordne Elizabett barnitt thage löffuitt, och saa tog barnit, och badt thedt ein gangh aff, strax i samme stündt fick barnet onndt, och bleff süortt i ansegtett som ein süortt klede, och styfft som it thra, och tüngt paa honn icke formaadte att holle barnit paa armenn, menn sette seg medt paa gaardenn och paa dett sidste bar honn dett heim. och aff samme kranckdom pinlist barnitt lenge förindt thedt döde, saa sanndt skülle henner Güdt allemectigste hielpe, C:

Anna Absollons

Item Johanne Seüffrensdotter, salligh Niels Lauritzöns efftterleffüerske witnit, att honn hos wor thenndt tijdt, fordne Elizabett, medt barnit kom paa bispgaardenn som föresijges, och honn saa att Anna Absollons gaff barnit haandenn itt löff (eller baggelt bing:) och som barnet badt ther paa, fick dett strax hastig onnt som föresijges, menn

fol. 9b.

Anna Absallons sagde strax, dett bleff well bettre igienn medt barnit, och fordne Johanne gaff barnet indt, wdj ein sölff skeedt, skrabett güldt, enhörning, och pianner, saa gick Elizabett heim medt barnit, saa sanndt skülle fordne Johanne Güdt hielpe, C:

Och efftter saadann berettning, wittnisbyrdt och onde lignelse, da sagde

fol. 9b. forne Gierdt Pæs och hanns hösdrue her for rette, add the haffde füldkomeligh misdancke dill Anna Absolloms att honn saadannt medt troldom haffde giordt.
Ther till süaredt nü forne Anna Absolloms, och bekienndet att haffüe giffüitt barnit itt löff i haanden samme tijdt, och dett icke wdj nogenn onndt mening haffde giortt, eller widste dett barnit, skülle faa nogett onnt ther aff. (: der döer mange börnn i byenn.) sagde honn icke maa ieg drebe themnom alle.

Anna Absolloms

Item forne Claüus Melßoü gaff och thilkiennde, add her er och itt almindeligt rob och rögle, hurledes ein borger medt naffnn Claüus Skinder, formedelst ein wnattürligh kranckdom, er bleffüenn dödt, och forne Anna Absolloms wdj lige maade er beskylldt derfore, och haffde hanndt nü paa sitt embetz wegnne wdj rette steffnit forne Claüus Skinders efterleffüerske, medt naffnn Engeborg Ormß-dotter, och witnisbyrdt wdj samme sagh, och wor begierindes itt sandferdigt berettning, hüorledes thill er gaadt, om forne Claüußes kranckdom, da gaff forne Jngeborig thilkiennde och berettet, att nü forgangenn aar (omkrent ein maanit for pinx tijdt) er Anna Absolonns bleffüett wredt, paa forne hennes sallig manndt Claüus Skinder.
fol. 10a. Och honn ein gaung haffüer gaaet till for Claüußes hüus, och haffüer willet slaget

Rigsarkivet i København
norske Sager.
norske Domme og Retsakter.
1571 - 1652
fol. 10a

Anna absollons

hennes glaßwinduer wdt medt hennes staff for thenndt aarßage att ther vnder tijdenn er komit, ein wng kiöpsuendt indtil hannom medt naffnn Giertt Sackman, som haffde sin omgiengelße ther ij huußett, medt Anna Absollons dotter Sussanne, naar hun kom thill hannom, och som forne Clauus Skinder willet gaaedt sitt ærinde ein gang thill bröggenn, da stodt forne Anna Absollons vdj hennes gade dör, och hun bannedt hannem, och spyttedt thre gangh effter hannom, och strax samme stundt, som hanndt kom thill the fattiges huus, som staar bögt nest op thill Anna Absollons huus, fick hanndt hastigt onndt, och kunde icke fuldkomme sitt ærinde, dett haffde hanndt paa ein maanitz tijdt medt stor spracke, och wæ, och thredie pinsedag döde hanndt, och for samme hanns kranckdom, skyldte handt jngenn anndenn indt thill hanns dödztijdt, endt forne Anna Abßollons saa sanndt skulle henner gudt almectigste hielpe etc ::

Jacop Godskalch skinder och borger her sammestedtz, vidnit att hanndt thiunde ganger wor huos forne Clauus Skinder, vdj samme hanns kranckdom, da bedagede forne Clauus segh, huorledes Anna Absollons wor bleffuenn wredt paa hannom, bandet och spöttedt epther hannom, saa hanndt strax ij samme stundt, fick hastig samme

fol. 10a. hanns kranckdom, och sagde seg att haffue sin deel bortte, och beskylltt ingenn andenn for samme sin kranckdom, endt Anna Absollomms, dett samme haffde Claüns, och andenn gangh bekiendett, for forne Jacop 3. eller 4. timmer för hanndt döde, saa sanndt skülle hannom Güdt allermectigste hielpe, Der

Anna Absollonns

nest fremæskett byfougdenn Olluff Pedersöns qüinde, Anna Olluffsdotter som och wdj lige maade witnet, dett honn thijt och offte haffde hörtt aff forschreffne Claüns

fol. 10b.

Skinder, att epther Anna Absollons haffde spöttedt, och bandett epther hannom, beclagett hanndt segh haffüe faaet strax samme sin kranckdom, och gaff jngenn skyldt ther fore andenn Absollomms Anna, saa sanndt skülle henne Güdt hielpe, Süarett Anna Absolloms och sagde till forne Jngborigh, skyld dü mig for din manndt, slog ein hest icke hannom? Jngeborigh sagde hanndt haffde jnngenn nödt aff dett slagh hanndt fick paa sitt benn, dett bleff eckonn lijdet blott, och skeede om höstenn tilforne.

Wdj lige maade fremeskett forne Claüns Nielsöns thüinde mendt paa Bröggen, wedt naffnn Nolcke van Ricke, och Effüert Lendzingh, begge paa thieris beste alder, och aff themon wor begierindes ein sandferdig berettning, och wittnisbyrdt

Rigsarkivet i København
norske Sager.

norske Domme og Retsakter.
1571-1652

fol. 10b.

huorledes till er gaaet medt Jasper Troff, som
och wor ein kiöpmandt i Rottmandts gaardt,
om hanns siugdom och endeligt och huem
hanndt ther fore beskyllet haffde,
Tha först witnit forne Nolcke, att hanndt
ein gangh for nogle aar sijdenn, medt forne
Jasper Troff, komme aff marckenn medt
huer sijt rör, da saaedt der paa Anna
Absolons huus ein krage, thendt skiödt forne
Nolcke, och Anna Abßolons i thedt samme

Anna absolloms

komme wdt, skieldt och bandett paa
themmom, och saugde dj haffde skudt
hennes barnn, dj skulle faa bode skam
och skade, da suarett forne
Jasper haffuer du krager till barnn, da er
dett dieffuels barnn, menn Nolcke suaret
hende intthett och som dj wore komne
heim paa Bröggenn, y Rottmandts gaardt, da
haffde Anna Absollons strax sit bodt epther
themmom och lod forfare, huadt gaardt dj
aatte heime wdj paa Bröggenn
och nogett ther epther som Jasper stodt for

fol. 11a.

samme Rottmandts gaardt och arbeijdet,
kom Anna Absolloms, och atter paa ny
bandett och sagde hannd skulle faa
skam, och ont skulle hannom wederfaris
och fem eller sex dager der epther, fick
hanndt ein onattuerligh kramckdom, och
pintes haardeligh i nogle aar, for hanndt döde
och gaff ingenn andenn skyldt for samme
sin languarindes siugdom, wdenn Anna

fol. 11 a.

Absollonns, saa sanndt skulle hannom Gudt allemectigste hielpe, Ther nest witnit forne Effuertt Lindzingk, att hanndt samme tijdt thiente ther ij Rottmanndzs gaardt, da hörde hanndt vdj lige maade, dett forschreffne Jasper beskyllet Anna Absollons for samme hanns kranckdom och ingenn andenn, och thendt kranckdom att haffue saaledes bekomit, att sijdenn thenndt tijdt hanndt haffde weritt medt Holckenn, som skiött thenndt krage, paa Anna Absollons huus, och der Jasper haffde suaret henner som före siger bleff honn wredt paa hannom, och bandett hannom och loffuett hannom ondt, sijdenn haffde hanndt icke werit heilbred eller tillpas till hanns döde dagh, saa sanndt skulle forne wittnisbyrdt Gudt allermectigste hielpe, &c.

Anna absollons

Bleff nu forne Anna Absollonns adspuortt, huadt ondskyldning eller modsigelse, honn wiste att suare till thenne sag

Honn suarett att saadannt icke att wor sandingenn, menn miesdeparttenn wor lögenn, och icke kunde mindes nogenn att haffue skiuit krager paa hennes huus

Sammeledes thendt 3 aprilis ij thette aar, neruerindes forbemeltte, erlig welbiurdig Peder Thott, och welbiurdigh Annders Mundt thill Hugelanndt, mett oss. &c

Kom vdj rette forne Clauns Melsow, och paa

Rigsarkivet i København
norske Sager.
norske Domme og Retsakter
1571 - 1652
fol. 116

sitt embedes wegnne endnu som tilforne,
lodt jndføre fordne Anna Absolloms och gaff
tilkiennde henne were beróctede for fliere
efterfølgendes troldoms sager, som hanndt
nu haffde wdj retle skieffnitt,
Först Franndtz Skredder, och Adam Petterßonn,
borgere her wdj Bergenn, oc aff thennom
wor begierindes sandferdig beretning och
wittnisbyrdt, huadt thennom er witterligt,
om thenndt raffnn som fordne Adam
nogle aar sijdenn haffde skiött i Anna

Anna Absolloms

Absolloms haige. Da witnit och bekiendett
fordne Franndtz och Adam, adt the begge stodt
wdj thieris egenn haige, som laag nest op thill
hennes haige, och thedt stoodt tha ein
raffnn wdj itt thra i Anna Absolloms hage,
thenndt skudt fordne Adam, och samme
tijdt wor fordne Anna Absolloms wdj hennes
egenn hage, da bandett honn och lodt mögett
jlde, endog the icke wille akte eller suare
henner nogett, och ther effter saa offte dj
ginge hennes gade dör forbij, ropte honn paa
thennom och sagde nogle ganger raffnn
och krage, och nogle dager ther epther
bleff fordne Franndz Skredder mögit kranck,
affsindigh och forbistrett, lige som hanndt
haffde werett besatt medt thenndt onde,
och kunde talle latin, som hanndt haffde
verit ein lardt personn, endog hanndt aldrig
haffde gaaet ij skolle, eller lardt ein bogstaff,
Denn suagdom och affsindighedt haffde

fol. 11b.

hanndt nogenn stundt, och sijdenn handt bleff nogett thill paa igienn, aff samme siugdom, da ein ganngh som dj begge ginge omkring Anna Absollons gade dör, wor Anna Absollons samme tijdt for dörenn, da thog forne Franntz sin hatt aff for hennde

fol. 12a

Da hörde dj baade thuo Anna Absollons sijge, saa skulle du haffue giortt thilforn, och for saadanne aarsager, haffuer forne Franntz Skredder nu thilsaugt Anna Absollons

Anna Absollons

att honn medt troldoms konnst, haffde paa konit hannom saadan vnattürlige siugdom, och ingenn anndenn ther fore beskyllet som hanndt och ovdj ligemaade, tilforne haffde seg beclagett for Hanns Möller, thendt tijdt byfougdt, som Hanns Möller nu wor hannom bistandig, saa pänndt skülle forschreffne Franntz, och Adam, güdt aller-mectigste hielpe, adt haffue widnis och berettet rett ij thenne sagh,

Och ther Anna Absollons nu bleff adspuortt, adt suare till samme sagh, da saugde honn segh icke künde giffue der nogenn suar thill p:

Ther nest fremeskett byfougdenn, thesse efftherschreffne wittnisbyrdt, medt naffnn Anna Pedersdotter Danidt Borpels, Dorette Joennsönns, och Elsaba Albert Rübbertzönns, alle thre borgersker her i Bergenn, och aff thennom wor begierindes sandferdig berettningh hüorledes dett

Rigsarkivet i København
norske Sager.
norske Domme og Retsakter
1571-1652
fol. 12a.

haffde segh medt itt pare tra, staaindes ij
Jürgenn Hannsönns hage, offuenn for Rollúff
Kyppers hüüsse, som hasteligenn vdgick, och
forüüssnit nogle aar sijdenn forledenn,
Da vittnit for^(ne) threnda qüinder som alle thre
paa ein tijdt thiende hoos for^(ne) Jürgenn
Hanssönn och hanns hüstrüe, adt ein gang
ssom for^(ne) Rollüff Kypper bleff war wedt, adt
Mester Absollonns sönn wor y samme

Anna Absollonns

pare thra, sendett hanndt bodt thill Jürgenn
Hansönns hüstrüe, adt honn strax skülle
komme, och sa hüem ther giorde skade vdj
hennes paretra paa thedt hanndt och hanns
börnn jcke skülle ther fore bliffüe mistencht,

fol. 12b.

Och som Jürgenns hüstrüe kom i haigenn,
da wor drengenn bortte aff haigenn, och strax
sennde honn for^(ne) Anna Pedersdotter till Anna
Absollonns, och lodt henne saadannt giffüe
thilkiennde och badt henne straffe sitt
barnn ther fore, och ther som hanndt
offdtere kom i haigenn igienn, wille hon
dett sielff straffe, och som Anna Pedersdotter
kom thill Anna Absollonns, och gaff henne
saadant thilkiennde, da süarett Anna
Absollonns, adt dett wor henne wüütherligt,
honn ville gierne raade der bodt paa,
och dagenn der effter gick Jürgenn
Hanssönns hüstrüe aff sitt hüüs, och
wille gaaet i Haggenn, Da
mödte Anna Absollonns henne paa gadenn,
och bejierit Jürgen Hanssönns hüstrüe wille

fol. 12 b. wisse henner, huor Haigem wor, och dett thra
ssom hennes sönn haffde slaget porer aff,
saa ginge the begge op i haggem, och ther
Jürgem Hansöns hüstrü, haffde wist henne
samme thra, da gick Anna Absollonns
nogle gannger omkring træet, och sogh medt
haandenn, stündüm paa træt, och stündüm
i jordenn, och gich sijdenn vdaff hagenn,
som forne Jürgenns hüstrüe sijden tijdt
Anna Absollonns och offte for themom haffde weritt bekiendt.
Och forne thrennde qüinder vittnede, att haffüe
sett och themom füld witherligt were, adt
effter then samme tijdt forüissnett samme
tra, och aldrig ther effter hüerckenn baer
löff eller frucht, endog att dj paa thre
aarstijdt, hüert aar (mögett) omkring trætt,
och paa dett sidste motte hügge dett aff,
fol. 13 a. saa sanndt skülle forne qüinder Güdt hielpe,
adt haffüe witnit rett y samme sagh.

Och effterdj forne Jürgem Hanssönns
hüstrüe er ein gamell skröbeligh qünde
och for alderdoms skyldt jcke sielff künde
bere hennes vittnisbyrdt, her for rette, haffüer
wij epther longenn henner beschickett her aff
Raadhüüssett, medt tünde borgere medt
naffnn Jacop Stramng, och Abraham
Daüidzönn, adt höre hennes ordt och
bekennelsse om samme peretra, saa haffüer
honn vdj lige maade for themom, om
forne Anna Absollonns hanndell, widt
samme peretra, witnit och süorett som

forschreffuit staarg. Saa samtt skulle forne thuinde menende Gudt hielpe,
Ther till suaredt nu forschreffne Anna Absollons och bekenndett adt haffue verett i nogenn threlle om samme parre tra, och undskyllet hennes sønn ødj paa maade, adt ein anden drengh skulle haffue kast parer aff thratt, offuer haigenn till hannom, dog beneckedt hann segh nogenn tijdt haffue werit i samme hageg.

Anna Absollons

Therme samme daug haffuer och kon: mayt fougt Nordhorelann Jurgenn Nielsønn, frem eskedt for os en bonde medt naffun Siurdt Thorckeldsønn, paa Weizebøø i Verløff skipreide, och aff hannom wor begierindes sand berettning, huadt hannom er vederfaret thendt Siundt hanndt haffuer bøitt paa forne Wijgebøe, som Anna Absolons er forlannt medt | aff capitels guods.
Da claigeligenn berettedt forne Siurdt, adt i forledenn aar, som handt ein gang kom indt till Anna Absollons ødj hennes huus, haffuindes medt seg thrende sine grander, medt naffun Hanns paa Hiortt aas, Amme och Mogenns paa Tickelanndt, och wor begierindes aff henner sinn jordt igienn, da banndett Anna Absollons hannom och slogh effter hannom medt hennes hanndt, och loffuitt hanndt skulle faa baade skam och skade, och omt skulle hannom

fol. 13b.

fol. 13b. offuerkomme, och icke lennge ther effter er forne Siurdz quinde, fallet vdj ein vnattürligh siugdom, bleff opblast löb omkring i henne, som itt leffuendes tingest, Jttem Siurdtz sönn oc samme tijdt fick ein vpseduannlig kranckdom, och er bleffuenn ein kröbling till thenne dag, och paa hans fa och quegh haffuer handt och hafft och tijdt mögett modganngh, medt anndenn

Anna Absollons wlöcke hannom er vedderfarit, sijdenn hanndt er komet i thratte medt henne,

For huilchet forne Siurdt medt hanns quinde nu her for rette füldkomeligenn beskylliet forne Anna Abpsollons medt troldom saadann wlöcke themnom paa komit, effter hennes löffte och tilsagnn som föresijger,

Och thill ydermiere vittnisbyrdt y samme sagh, da haffuer fougdenn framskett thesse forschreffne trinde bönnder, Hanns paa Hiorttaas, Arnne och Mogenns paa Eickelanndt, som alle och huer for seg vidnede, och suore som efterfölger, adt thenndt tijdt dj medt forne Siurdt, wor huos forne Anna Absollonns, som föresijger, da begyndte forne Arne adt sige till henne, kiere Anna wij haffuer ein bönn thill Edher, da suarett Anna huadt er dett, Arne suarett, dett er for Siurdt paa Wiigeböö

fol. 14a. att J wille well giöre och vnnde hannom sin jordt igienn Anna Absollonns suarett, Gudt giffue att Siurdt paa

Rigsarkivet i København
norske Sager.
norske Domme og Retsakter 1671-1652.
fol. 14a.

Wijgeböe wor wdj helffuedes affgrundt, som helffuedhj er dybbest, och hom stodt op, och sagde till Siurdt giorde ieg jcke dett for min ære skyldt, da skulle jegh slaa deg paa din mundt, och badt hannom fare siuff thusinde dieffle i woldt, och sagde du skall faa bode skam och skade, och skam skall deg offuergaa. Da sködt Siurdt thennom till vittnisbyrdt, och sagde

Anna Absolloms

till Anna Absoloms, att ther som hannom nogett ountt kunde vedfaris, jnndenn aar och daug, enthenn paa seg sielff, sin quinde eller) börnn, bur eller buskaff tha wille hanndt jngenn anndenn ther fore beskylle wdenn for^{ne} Anna Absolons, huilchet for^{ne} alle thrende bönnder, Hanns, Arnne, och Mogenns, nu huer medt thieris höigeste eidt stadfestedt epther Norges lougs lydelsse, saaledes att were seg tildragett, som forschreffuit staar.

Suaredt nu for^{ne} Anna Absollonns, adt haffue giort for^{ne} Siurdt mögett till gode, och hulpett hannom huos fougden for nogle sager, och hom sielff haffde lijdt skade paa hennes queghe, hom haffuer haft ther paa gaardenn, och kunde jnngenn skylle ther for, och wille dog jngenn wnndskyldning, giöre seg wdj dj anndre sager, som for^{ne} Siurdt nu medt sine wittnisbyrdt lagde hennes thill,

Ther nest gaff byfougdenn tilkiennde, adt for thuo aar sijdenn, haffuer tuinde quinder, som for troldoms gierninger bleffue henrettedt, friuilligenn paa slottedt wdj mannge gotfolckes neruerelse, som i stadsboggen findis ahntegnit, waddspurdt och wpint, widnit och bekienndt, som her epther fölger,

fol. 14b.

Anna Absollons

Först Marenn Jacopsdotter sagde, adt Anna Absollons er mögit were och arriger wdj throldoms konnst end hon och kanndt maanne thenndt onde huortt hende löster. Och ther huss bekienndett adt Anna Absollons wor medt henne och fliere trolkoner, nogle forledenn högtids natter, wdj throlle dantz, paa thenndt wesbre sijde wnnder Flöyenn, Och ther wille wdrette nogle theris throldomskonnster, thenne bye och mennighedt till skade, och forderff, haffde Gudt allermectigeste samme tijdt dett jcke naadeligenn affuenndt, som wijder wdj dieris bekienelse findis ahntegnet. Och saa bekiendet forne Marenn Jacopsdotter, adt Anna Absollons haffde medt troldoms konnst, jndgiffuitt Anna Snidkers the wnattürlige matterijr, som honn wdj hennes kranckdom opspydt haffuer, som forschreffuitt staar.

Honn bekiendett och wdj lige maade, adt huss omnde som Mester Gieple fordum biscop, wdj lanngsom tijdt laag wedd sengenn wdaff, och paa

dett sidste bleff hanns dödt. Dett haffde
Anna Absolloms medt throldoms konst
hannom paa giortt, der honn ein gang er
komit till hannom vdj muncke eller
fol. 15a
presteklader paa thedt hanndt skülle snart
döe, och Mester Absollom hennes manndt,
künde bliffüe bisp igienn.
Vdj lige maade bekiendett Gönate Orckensysk
adt Anna Absolloms wor mögett were
och arriger endt honn vdj troldoms konnst,
och att honn wor medt hende, och nogle
Anna Absolloms
anndre trolkonner, vnnder Flöyenn paa
fieldett vdj trolle danntz som foresiger.
Paa hüilchenn bekiendelse, och mange
andre fliere artichler, baade om thennom
sielffüe, och anndre, forne tüinde qüinder
haffüer annamit sacramentit, och er gaaidt
thill thieris dödt, sandingenn att were
som forschreffüit staar.
Der nest frem eskett byfougdenn, ein qüindes
personn medt naffnn Ellinna som
ombrent 20 aars tijdt, haffüer thienndt
Anna Absolloms, och gaff tilkiende, adt
forne Ellina, for nogle aar sijdenn, haffde
verit bekiendt, nogle troldomsgierninger
om Anna Absolloms, som honn och
nogle dager foredenn, paa slodtheit i
see dannemendz neruerelse wnödt och
frijwilligenn bekiennt haffüer. Der
fore begierit nü byfougdenn, adt forne

fol. 15a Ellinna, vdj forne Anna Absollons neruerelse, wille opsige och fordalle hùadt henne ther om witthèrligt er &c. Och effter att wij haffde formanit forne Ellina paa hennes Himerigis annpart, adt honn wille beùíbne sandhedt, da bekiendet forne Ellinna som her effter fólger, fórst adt medenn honn tiennte forne Anna Absollomns, da haffùer forne Anna Absollomns, brùgett hende thrende

fol. 15b. jullenatter for ein hest och reidett henne paa itt fieldt kalles Laigderhorn och fórindt Anna stijg till henne, ristett honn bidzellet thre gange att hennde, och Ellina sagde segh were wrang och wforstanndigh, saa tog honn wedt thedt, jcke bebrachtindes hùadt saadannt, haffde paa segh,

Anna Absollomns

Saa drog Anna Absollomns affstedt medt henner, adt Ellinna icke widste hùortt, fórindt honn eblannt andre saadanne hester, stodt bùnden paa Lagderhornn,

For thedt andett bekiendet nù forne Ellinna, adt thedt wor ein stùor hob forsamblede medt forne Anna Absollomns, paa samme fieldt, hùilcke alle sammenn, endrectelige beslùttit, hùos themnom att the wille giòre dett saa, att alle skibff som thedte aar, achtedt att besóge Bergenn, skùlle siùncke och omkomme &c.

Rigsarkivet i København
norske Sager.

norske Domme og Retsakter.
1571-1652.
fol. 15b.

For dett thredie bekienndett och fornе Ellinna, adt themm anndenn ganng, som hom bleff reddett, aff Anna Absollons, som sagt er paa Lagderhornn, haffde then ganndtzske forsambling beslüttit, jblanndt andre thieris troldoms hanndell, adt the strax wille lade Bergenn by forbrennde, och ther kom it stuort tordon slagh, och sloig eblannt thennom, och skilde thennom adt, hüilckett tordennslag som skede paa ein jülle dagh, aarlig om morgenn, som wij fornе och menninge manndt, som samme tijdt her wdj byenn tilstede wor hörtt haffüer, hüilckett nogle qüinder som for troldoms sager haffüer werit brenndt nogle aar tilforne wdj thieris ydderste haffüer werit bekienndt, och enndrecteligen stemit ther paa baade om fornе tordennslagh, och forsambling paa Lagderhorn som forschreffüit staar,

Anna absollons

fol. 16a.

For thedt fierde, er thette fornе Ellinns bekienndelfse, adt thendt tredie gang hom bleff reidenn till Læigder hornn, aff Anna Absolonns, haffde thendt ganntzske onde meineskers forsambling paa fieldett beslutted eblannt anndre dieris bestillinger, adt the tha strax wille lade flodenn gaa offüer Bergenn bye, saa att byenn skülle for siüncke, Da kom ther ein manndt thill thennom, som wor kleidt wdj hüide klader, medt ein hüidt kiep wdj hanndenn, och slog wdj hobbenn, och

fol. 16a sagde minn högeste herre will jcke haffue dett
saa giortt som ij siger, och themndt skilde
themnom adt,
Bekienndett och fordne Ellinna, effter adt
the begge paa ein julle morgenn wor heim
komenn fra Lagderhornn wor bode honn
och fordne hennes mattmoder mögett
Anna absollonns krancke.
Der till suaret nu fordne Anna Absolonns,
och sagde till Ellina reidt ieg deg till
Lagderhornn, wor du icke kranck, och annamit
sacramentit, Ellinna suaret ja, och
saugde att du och saa samme tijdt bleff
berettedt, paa julle morgenn som dj komme
heim fra Lagdehornn, Ther hos sagde
Anna Absollonns, att fordne Ellinna saugde
wsant bode paa henner och seg sielff,
och seg aldrig att haffue werit paa
Laugdehornn, icke eller widste huor dett
fieldt wor, huilckett dog huer manndt
her wdj byen dagligenn kanndt sa.
Oc effter att alle thesse fordne wittnisbyrdt,
ronnder huer thieris högeste eidt, wdj
Anna Absollonns nerwerelsse, haffuer vidnit
som forschreffuit staar da haffuer wij
fol. 16b tilspurt fordne Anna, om hon i nogle
maader kunde vndskylle segh, for saa-
danne sager som henner nu wor
thillagdt, da wille wij gierne höre hennes
vnndskyldning,
Da haffuer honn jnngenn kunde berobe

Rigsarkivet i København
norske Sager.

norske Domme og Retsakter.
1541 - 1652.

fol. 166.

seg paa, emodt thesse fordne witnisbyrdt, vdenn sagde seg vskyldig were, vdj thesse fordne troldoms sager, Och stodt nu fordne Claûus Melsonn, paa högeste benelltte kong: mayttts weignne och begierit dom offûer fordne Anna Absolons som hanndt och nogle dager thilfornn giort haffûer

Anna Absollons

om alle dehse fordne sager, effter wittnisbyrds lydelhse, Disligeste stodt och fordne M: Adrian nu, som hanndt nogle dager tilfornn, giort haffûer, och eskett dom/ epther fordne sinn sallige hûstrûis sidste begiering, och ther medt vijsett the begge medt Anna Absollons for dörenn.

Och epther att wij haffde ransagett alle fordne Anna Absollons troldoms sager, da befindis i sandhedt, att thehse fordne fem personner, Thollichenn Adrians, Anna Snidkers, Janickenn Pahses, Claûus Skinder/ och Jasper Troff, som epther sandferdige wittnisbyrds lydelhse haffûer Lagett dieris dödt der paa, att Anna Absollons medt troldom haffûer themnom forgiort, och paa the andre personner som forschreffûit staar, som Anna Absolons haffûer werit vdj trette medt eller hafftt nogenn hadt, eller affûindt till, och loffûit onntt, thedt samme er themnom och vdj lige maade wederfarit epther hennes löffte, ein partt paa dieris egett liff einn partt paa thieris

fol. 17a.

börnn, ein partt paa thieris fa och andett som themnom tilhörde, som bettre wor att haffüe enndt att miste, saa och befinder sandferdige lignelßer, thill thenne trolle rijdenn, eller trolle dantz som for^{de} Anna Absollonns ij nogle aar haffüer brugtt, som nogle ther medt hennes vdj selskabff haffüer werett, dij der paa haffüer gaaidt thill thieris dödt, och

Anna absollonns

for^{de} Elinna, som Anna Absollonns haffüer brugtt till hennes hest, medt thrüinde artichler hennes ordt kanndt sandrüe. Den einne gang medt tordom slagett, och thendt anden gang medt sacramentens annamelße, som for^{de} Anna Abßollonns sielff icke benegtedt, forüdenn andre saadanne wittnisbyrdt, om hennes troldoms gierninger, for os er komit, och forlangtt er att jndföre, Och endog wittnis=byrdenn ere adskellige, saa kommer dj dogh alle offüer eins, vdj for^{de} Anna Absollonns troldoms gierninger, och effter aldt anndenn omstendighedt ij forschreffne sager, töckes oss effter thendt forstandt, Güdt oss giffüitt haffüer, och effter voris samuittighedt, adt for^{de} Anna Abßollonns er skyldige vdj troldoms gierninger,
Ther nest ranndzagett wij norges lang vdj mannhelgj bolckenns 4 capittell, lüdindes, men ther er lata liff sit firj fordedo skapj och spafarir allar och vtisettur allar at vekkia troll vp, oc fremia süa

Rigsarkivet i København
norske Sager.
norske Domme og Retsakter.
1571 - 1652.

hedinj, mett thüj ok their, men ergerast
flügü men till thes att drepa, Thaü men
er their, eigü engar sakar vidt ∽ ere
vbotte folck ehüor the findis ∽

fol. 17b.

Som thedt samme capittell i seg sielff
wijdere formelder, Der nest
Christenn rettenn som er vddragenn aff
thenndt Hillige Schrifftt, vdj saadanne sager,
Att hüilckenn for troldom bliffüer beröctedt
och beüijseligt giordt, att skülle straffis ∽.

Anna absollons

Som och loügenn och rette bötternne vijder
formelder, om brüsell, och eins sidste
döds bekienndelsse ∽.

Thj saügde vij for rette, adt forschreffne
Anna Absollons, for saadanne hennes troldoms
offüerbeüiste gierninger, bör att straffes
effter Noriges laüg och christenn rettenns
lüdelsse som ein troldkonna widt bör,
Till wittnisbyrdt att saa er gangenn och
farett om samme sag som forschreffüit staar,
tröcker vij woris signetter her wnnder,
actum Bergenn aar och Daug som
foresiger ∽

[Her er merker efter
38 segl. T. L.]

Marthenn Nielssønn byschriffüer i Bergenn
kiendet medt denne min egen handschrifft,

fol. 170. att skedde forre er ein rett vforandritt

vidise. liudendis och jndehollendis vdj

1590. ord füldmening och artickler, som skenn

forseiglidt original. vdj Anna Absalons sag.

M: h: müppia

Anna Absollons

1596.

(=Norske Samlinger I, 331)

Anna Pedersdatter
(Absollons)

Stormechtige Høgbaarne Konning, Allernaadigste Herre. E. kong: maitt: kandt wj arme bedröffuede, vdaff alldt=fromstörste nödt, medt hiertens bedröffuede affecter, vnderdannigh oc nödfsommelige klage, icke andtt, endt faareholde, huor=ledis laugmanden, borgemester och raadtt then Stadtz Bergen, formedelstt then wellachtt oc frjbaarne Peder Taabtis thill Bollting gaardtt, som haffuer werritt slotzherre oc lensmandt thill Bergenhuß: vthi E. kong: maittz rige Norrigh, hans tillskyndellfse, vdaff gammelt hadt och affuindt, som wi mæner, woris moder oc suogers moder, respectivè, Anna Peders daatter, salig Magistrj Absabonis Petræj Bayr, ÿ fordom thidt lectoris theologiæ et canonicj thedt Domstifftes sammestedtz eptherladendis hösdru anno 1590 then 7 aprilis Crutelißsimè ynckelig oc jammerligh, som en troldquinde. Enddogh epther hendis sidste bekiendellfse, testamente, oc andre sandferdige berettning oc rettbestendige reprobationib. anditt att bewifse er: fraa

Anna Pedersdaatter
(absollons)

liffuitt till döden, oc thill en jldt contemnerit oc fordömptt haffuer. Huorudoffuer, wj oc woris eptherkommendis börn, oc blods forwanthe paa woris existimation, ærhe och fam: atrocissimè iniuriert, oc paa thedt högiste kandt forhaanis oc forachtis. Huorudi wj lader oss tycke, oss icke allene att werre skadt formögitt: men endochsaa wchristelig, wbillbörlig, oc imodt ald rett oc billighedt, att werre handlitt. Huorfaar epther̲di wi nu medt stor mödsommelighedt, oc besuerlig reygsse, haffuer tagitt oss faar, thenne sagh, oc wchristelig oc store wrett oc offuerwoldt, som forne Peder Taatt, laugmandt, borgemester oc raadt, wthi forne stadtt Bergen hadskelig oc imod ald billighedt oc rett woris moder giortt oc bewistt haffuer for E. kong: maitt: vnderdanigste att beklage oc agere: att wi ij saa maade hendis innocentiam oc wskyldighedt, quæ aliàs te iure favorabilis, kunde bewisse, defenteren, oc for E. kong: maitt: obenbare och witterligh giörre: tha henflyr wi paa thedt aller vnderdanigste, till E. kong: maitt: bedendis for Gudtz skyldtt, att E. kong maitt: wilde werre oss behielpeligh vthi thenne sagh, medt then hellige Justicia oc rettferdighedt, then wskyldige till tröstt oc hussuaalellsse, oc thennom som oss saa fiendtligh hadskelig oc iammerligh iniuriert

oc forwrettit haffüer till pæn och straff, oc naadig[te] oß citation oc steffning baade offüer Peder Taatt, sameledis offüer laugmanden, borgemester oc raadt vthi forne stadt Bergen, thill then förste rett oc herdag, som bliffüer holldit, her vdi E: kong: maitt: rige Danmarck, meddelle oc thilstede. Saadantt will then barmhiertige gode Gudt E. kong: maitt: rigelig belönne. Oc wi kiendis oß E. kong: maitt: althidt ald vnderdanigh thienniste, medt liff, godtz oc blodt, epther woris arme leylighedt, diß plichtig oc skyldigh att werre.

Anna Pedersdaatter
(Absolloms)

E: kong: maittz

vnderdanig[te] thiennere

Werner Schellenberger
met min fattige hüsbrü
Cicilienn M. Absalondotter

Utenpå står: Effter denne fortegnellße
bleff steffning
vdgiffüett

Nr. 53.

Haffniæ 15 october
Anno 96.